LAUSUNTO

17.01.2019 Helsinki

Puolustusvaliokunta

Asia: HE 254/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+254/2018

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY: N (NVL) LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI VAPAAEHTOISESTA MAANPUOLUSTUKSESTA (VMP-LAKI) ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Naisten Valmiusliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, mikä on erittäin merkityksellinen naisten varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen kehittämiseksi ja mahdollistamiseksi tulevaisuudessa. Liitto keskittyy erityisesti omassa lausunnossaan suomalaisten naisten mahdollisuuksin kouluttautua ja toimia kouluttajana varautumiskoulutuksessa.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 1§ mukaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkoituksena on kehittää kansalaisten ja viranomaisten valmiuksia osallistua yhteiskunnan tukemiseen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusolossa. Lain on tarkoitus edistää myös maanpuolustuskykyä. Nyt annettu lakiesitys painottuu voimakkaasti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen määrittelemiseen ja sen kehittämiseen sekä resurssointiin. Lisäksi laki selkiyttää viranomaisten ohjaamis- ja valvontavastuuta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen osalta.

Uudessa lakiesityksessä Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle määriteltäisiin uudeksi julkishallinnolliseksi tehtäväksi nuorille ja naisille suunnattu tutustumistoiminnan järjestäminen, ei kuitenkaan varsinaista varautumiskoulutusta. Jos lain hengen tarkoitus on kehittää kansalaisten valmiuksia osallistua ja toimia yhteiskunnan turvallisuuden hyväksi sekä lisätä maanpuolustustahtoa, niin naisten rooli ja merkitys on laissa jätetty hyvin heikolle huomiolle. Hallituksen lakiesitys ei mahdollista naisten etenemistä varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen kautta vaativimpaan sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen ilman suoritettua vapaaehtoista asepalvelusta.

Liitto kiinnittää erityisesti seuraaviin kirjauksiin huomiota.

1. Nuorten ja naisten tutustumiskoulutus

Uudessa lakiesityksessä tutustumiskoulutus ei ole tavoitteellista osaamisen kehittämistä eikä täten mahdollista naisten koulutuksen nousujohteisuutta varautumiskoulutuksen osalta. Osalla naisista on vahvaa siviilityön kautta hankittua osaamista ja pitkäjänteistä omatoimista kouluttautumista, jota voitaisiin käyttää yhteiskunnan hyödyksi ja viranomaisten tueksi. Tutustumis- tai perehdytyskoulutus ei valmista mihinkään tehtävään. Laissa tutustumistoiminalle on asetettu ainoaksi tavoitteeksi antaa tietoa varusmiespalveluksen suorittamisesta.

2. Valtiontuen käyttö

Valtion tuen käyttö olisi erityisen tärkeää kohdistaa tavoitteellisen varautumiskoulutuksen järjestämiseen tutustumiskoulutuksen sijasta. Nyt ehdotetun lain perusteella valtiontukea voidaan käyttää naisten koulutukseen silloin, kun se on tutustumiskoulutusta tai sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta. Laki ohjaa suoraan, että varautumis- ja turvallisuuskoulutusta voidaan järjestää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutuksena, mutta koulutus rahoitetaan osallistumismaksuilla ja muulla yksityisellä rahoituksella. Ainoastaan maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kurssit, jotka sisältävät sotilaallisia osuuksia naisille, kuten Intti tutuksi-kurssit mahdollistavat tuen käytön. Liiton mielestä tämä on selkeä epäkohta.

3. Tasa-arvo

Suomalaiset naiset ovat tottuneet toimimaan yhdessä miesten rinnalla tasa-arvoisina toimijoina. Nyt naisille mahdollistetaan ainoastaan tutustumiskäynnit kasarmeille ja varusmiespalvelukseen, mikä ei palvele yhteiskunnan eikä kansalaisten tarpeita. Verrattuna naapurimaiden toimintamalleihin uusi lakiesitys vie suomalaisten naisten kouluttautumismahdollisuuksia heikompaan suuntaan. Naapurimaissa naisilla on mahdollisuus kouluttautua nousujohteisesti ja harjoitella valtion tuen turvin.

Vapaaehtoisuuteen perustuva naisten maanpuolustustahto ja aktiivisuus kokonaisturvallisuuden tehtävissä ei saa osakseen huomiota uudessa laissa. Sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen osallistuminen mahdollistetaan osallistujalle entistä edullisemmaksi, mutta ei osallistumista varautumiskoulutukseen.

4. Resurssit

Laissa ei aseteta mitään vähimmäistasoa vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen tai tutustumistoiminnan määrälle. Tästä johtuen koulutus on täysin riippuvainen sille annetuista resursseista ja saadusta yksityisrahoituksesta. Osaaminen edellyttää aktiivista harjoittelua. Erityisesti nuorten maanpuolustustahdon ja tietoisuuden lisäämiseksi resurssit tulee nähdä keskeisessä roolissa, jotta voimme mahdollistaa oikean asenneilmapiirin yleisen asevelvollisuuden jatkumiselle.

5. Kilpailevat markkinat

Naisten Valmiusliitto ry on järjestänyt turvallisuus- ja varautumiskoulutusta yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Vastaavia kurssikokonaisuuksia ei ole muilla toimijoilla. Kurssien pitkäjänteinen kehittäminen on tehty jäsenjärjestöjen vapaaehtoisten toimijoiden osaamisen ja saatujen avustusten turvin. Liitto on pystynyt vastaamaan toimintaympäristön turvallisuushaasteisiin joustavasti yksilöllisellä kurssitarjonnalla. Kurssien järjestäminen tällä tavoin on ollut myös kustannustehokasta.

LAUSUNTO

17.01.2019 Helsinki

Lopuksi

Naisten koulutuspolun ja nousujohteisuuden mahdollistamiseksi koulutus ei voi rakentua tulevaisuudessa vain perehdytys- tai tutustumiskoulutuksen varaan. Kaikilla on velvollisuus auttaa kriisiaikana ja kaikkia tarvitaan. Mitä enemmän naisia koulutetaan varautumistehtäviin, sen parempi on kriisivalmius sekä yksilön että kansallinen selviämisen näkökulmasta.

Naisten Valmiusliitto ry on ollut vahvasti mukana Yhteiskunnan turvallisuusstrategian valmistelutyössä ja seurannut sen linjausten jalkauttamista. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia antaa vahvan viestin siitä, että järjestöjen merkitys kokonaisturvallisuuden kannalta on merkittävä ja painottaa, että kokonaisturvallisuus tehdään yhdessä viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta voi parhaimmillaan tukea naisten ja miesten osallistumista varautumistehtäviin häiriö- ja poikkeustilanteissa, mikäli siihen ohjataan myös valtion tukea. Nykyistä järjestelmää tulisikin kehittää siihen suuntaan, että niille, jotka haluavat sitoutua ja kouluttautua, luodaan siihen nykyistä paremmat mahdollisuudet. Samalla tulee varmistaa, että edellä mainittu vapaaehtoinen sitoutuminen pystytään hyödyntämään mahdollisissa poikkeusoloissa ja kriisitilanteissa, ei vain normaaliajan häiriötilanteissa. Naisten Valmiusliitto ry näkee, että kokonaisturvallisuuden tehtäviin kouluttaminen tulisi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen julkisoikeudelliseksi tehtäväksi.

Naisten Valmiusliitto ry on järjestänyt vuodesta 1998 alkaen koulutusta suomalaisille naisille. Kurssit on järjestetty Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kursseina. Liitto on kouluttanut yli 10 000 naista ja koulutukselle on edelleen suuri kysyntä. Vuonna 2018 liitto on kouluttanut arviolta yli tuhat henkilöä.

Lisätietoja:

Pääsihteeri Kaarina Suhonen kaarina.suhonen@naistenvalmiusliitto.fi , puh. 040 5611655.

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY (NVL)

Anne Holmlund

Puheenjohtaja

Kaarina Suhonen

Pääsihteeri